

Gender tenglik masalasiga kreativ yondashuvning nazariy asoslari va xalqaro tajribalarning mutanosib jihatlari

Raximjonova Odinaxon Qudratullo qizi

Andijon Davlat pedagogika insituti ijtimoiy gumanitar fanlarni
o'qitish metodikasi (huquq ta'limi) magistanti

Annotatsiya: Mazkur maqolaning maqsadi gender tenglik masalasiga kreativ yondashuvning nazariy asoslarini aniqlash va xalqaro tajribalarda uchraydigan mutanosib, ya'ni moslashtiriladigan jihatlarni tahlil qilishdir. Tadqiqotda normativ-huquqiy va institutsional tahlil, qiyosiy yondashuv, konseptual sintez qo'llanildi. Natijada kreativ yondashuvning mexanizmlari, baholash mezonlari va moslashtirish shartlari tizimlashtirildi.

Kalit so'zlar: gender tenglik, kreativ yondashuv, huquqiy siyosat, institutlar, ijtimoiy innovatsiya, moslashtirish, xalqaro tajriba

Аннотация: Цель статьи состоит в выявлении теоретических оснований креативного подхода к проблеме гендерного равенства и в анализе соразмерных аспектов международного опыта, пригодных для адаптации. Используются нормативно-правовой и институциональный анализ, сравнительный метод и концептуальный синтез. Получены результаты по систематизации механизмов креативного подхода, критериев оценки и условий корректной адаптации практик.

Ключевые слова: гендерное равенство, креативный подход, правовая политика, институты, социальные инновации, адаптация, международный опыт

Annotation: This article aims to identify the theoretical foundations of a creative approach to gender equality and to analyze proportionate, transferable elements of international experience suitable for adaptation. The study applies legal-institutional

analysis, comparative inquiry, and conceptual synthesis. The findings systematize creative mechanisms, evaluation criteria, and contextual conditions required for responsible transfer of practices across jurisdictions.

Keywords: gender equality, creative approach, legal policy, institutions, social innovation, adaptation, international experience

Introduction

Gender tenglik masalasi zamonaviy ijtimoiy-gumanitar va huquqiy tadqiqotlarda ko‘p qatlamli hodisa sifatida namoyon bo‘ladi: u bir vaqtning o‘zida me‘yoriy qadriyat, institutsional dizayn muammosi va kundalik amaliyotda namoyon bo‘ladigan xulq-atvor andozalarini o‘zgartirish vazifasidir. Biroq tenglikni ta‘minlashga qaratilgan an‘anaviy yondashuvlar ko‘pincha ikki chekka holat orasida qolib ketadi: bir tomondan, umumiy deklarativ me‘yorlar real ijro mexanizmlariga yetarlicha “bog‘lanmaydi”, ikkinchi tomondan, tor texnik choralar ijtimoiy kontekstni hisobga olmagan uchun barqaror natija bermaydi. Shu nuqtai nazardan kreativ yondashuv tushunchasi ilmiy muomalaga nafaqat yangilik kiritish, balki mavjud resurslar, institutlar va madaniy amaliyotlar o‘rtasida yangi uyg‘unlik yaratish usuli sifatida kiradi. Kreativ yondashuv, ayniqsa, huquqiy siyosat va boshqaruv doirasida, turli manfaatdor tomonlar o‘rtasida ishonchni mustahkamlash, xatti-harakatlarni rag‘batlantirish va institutlararo muvofiqlikni oshirish orqali tenglikka erishish ehtimolini kuchaytiradi.

Ilmiy muammo shundan iboratki, kreativ yondashuv ko‘pincha “ijodkorlik”ning umumiy ta‘riflari bilan cheklanib, u qanday nazariy poydevorga tayanishi, qaysi mexanizmlar orqali ishlashi va eng muhimi, xalqaro tajribadan qaysi jihatlar mutanosib tarzda ko‘chirib olinishi mumkinligi yetarlicha tizimlashtirilmagan. Xalqaro amaliyotda muvaffaqiyatli ko‘ringan ko‘plab tashabbuslar boshqa muhitga ko‘chirilganda kutilgan natijani bermasligi kuzatiladi; buning sababi ko‘pincha “institutsional moslik”, “madaniy qabul qilinish”, “resurslar sig‘imi” va “huquqni qo‘llash sifati” kabi omillarning oldindan baholanmagani bilan izohlanadi. Demak, tadqiqot bo‘shlig‘i kreativ yondashuvni nazariy

jihtadan aniqroq tushuntirish va xalqaro tajribalarni moslashtirish uchun mutanosiblik mezonlarini ishlab chiqish zaruratida ko‘rinadi. Bunday yondashuv 12.00.13 ixtisosligi doirasida dolzarb, chunki mazkur soha huquqiy siyosat, boshqaruv va institutlar samaradorligining ijtimoiy natijalar bilan bog‘liqligini tahlil qilishni talab etadi.

Maqolaning maqsadi gender tenglik masalasiga kreativ yondashuvning nazariy asoslarini asoslash hamda xalqaro tajribalarda uchraydigan mutanosib, ya’ni kontekstga moslashtiriladigan jihatlarni aniqlash va tizimlashtirishdan iborat. Ushbu maqsad quyidagi vazifalar orqali yoritiladi: birinchidan, kreativ yondashuvni izohlovchi konseptual yo‘nalishlar ichidan huquqiy-institutsional mazmuni kuchli bo‘lgan asoslarni ajratib ko‘rsatish; ikkinchidan, kreativ yondashuvning amaliy mexanizmlarini huquqiy siyosat vositalari bilan bog‘lash; uchinchidan, xalqaro tajribalarni ko‘chirib olish emas, balki mutanosib moslashtirish uchun mezonlar va shartlarni taklif etish; to‘rtinchidan, natijalarni huquqiy siyosat va boshqaruv amaliyoti uchun qo‘llash imkoniyatlarini umumlashtirish. Tadqiqot doirasida gender tenglik tushunchasi diskriminatsiyani kamaytirish, imkoniyatlar tengligini kengaytirish va institutlar ichida adolatli tartib-taomillarni mustahkamlash bilan bog‘liq vazifalar majmuasi sifatida qaraladi; mavzu doirasida diniy yoki siyosiy bahs-munozaralarga kirilmaydi, shuningdek, mazkur maqolada maxsus yo‘nalishlarga oid bahsli masalalar ko‘tarilmaydi.

Methods

Tadqiqot metodologiyasi huquqiy-institutsional tahlil va qiyosiy yondashuvning uyg‘unlashgan modeliga tayandi, chunki kreativ yondashuvning samaradorligi ko‘p hollarda normativ me‘yorlar, institutlar dizayni va ijro amaliyoti o‘rtasidagi aloqadorlikda namoyon bo‘ladi. Birinchi qatlamda normativ-huquqiy tahlil qo‘llanib, gender tenglikka oid umumiy prinsiplar va ularning boshqaruv jarayonlariga integratsiyalashuvi masalasi konseptual jihatdan ajratildi. Bu yerda “kreativ yondashuv” an’anaviy buyruqbozlik yoki faqat jazoga tayanadigan nazoratdan farqli ravishda, rag‘bat, hamkorlik, xizmat dizayni va ma’lumotga asoslangan boshqaruv kabi vositalar orqali tenglikni qo‘llab-quvvatlashni anglatadigan analitik kategoriya sifatida talqin qilindi [1]. Ikkinchi qatlamda institutsional

tahlil usuli yordamida davlat organlari, ta'lim va mehnat institutlari, mahalliy darajadagi boshqaruv, hamda nodavlat subyektlar o'rtasidagi o'zaro ta'sir mexanizmlari baholandi; bunda "institutsional moslik" mezoni, ya'ni tashabbusning mavjud tartib-taomillar bilan to'qnashmasdan, aksincha ularni takomillashtirishga xizmat qilishi markaziy o'rin oldi [2].

Uchinchi qatlamda qiyosiy-huquqiy va qiyosiy siyosat yondashuvlari qo'llanib, turli mamlakatlarda qo'llanadigan amaliy mexanizmlarning umumiy dizayn elementlari ajratildi. Qiyoslash "to'liq ko'chirish" maqsadida emas, balki o'xshash vazifani turlicha hal etuvchi instrumentlarning qaysi qismlari kontekstga nisbatan neytral, qaysilari esa kontekstga bog'liq ekanini aniqlash uchun ishlatildi. Bunda xalqaro standartlar va tavsiyalar doirasida shakllangan yondashuvlar institutsional imkoniyatlar bilan mos kelish sharti ostida ko'rib chiqildi [3; 4]. To'rtinchi qatlam sifatida konseptual sintez metodi tanlanib, kreativ yondashuvning nazariy asoslari bir nechta ilmiy yo'nalishlar kesishmasida qayta yig'ildi: jamoat boshqaruvida innovatsiyalar, "nudge" tipidagi rag'batlantirish logikasi, ishtirokchilikka asoslangan boshqaruv va huquqni qo'llash amaliyotida protsessual adolat qarashlari [5; 6]. Ushbu metodlar majmuasi tadqiqot maqsadiga mos, chunki kreativ yondashuv biror bitta nazariya bilan to'liq izohlanmaydi; u "tizim ichida yechim yaratish"ni talab qiladigan kompleks muammo sifatida ko'riladi.

Empirik asos sifatida ochiq manbalardagi dasturiy hujjatlar, metodik qo'llanmalar, institutsional hisobotlar va ilmiy adabiyotlar tahlil qilindi. Empirik natijalar statistik hisob-kitoblar yoki eksperimental ma'lumotlar shaklida emas, balki amaliy instrumentlarning tipologiyasi va moslashtirish shartlarini asoslash uchun ishlatildi. Tadqiqotda axloqiy tamoyillar sifatida akademik xolislik, manbalarni ehtiyotkor tanlash, hamda ijtimoiy guruhlar haqida stereotipli hukmlardan qochish tamoyillari ushlab turildi.

Results

Tadqiqot natijalari kreativ yondashuvning nazariy asoslari va xalqaro tajribalarning moslashtiriladigan jihatlari bo'yicha to'rtta asosiy blokda tizimlashtirildi. Birinchi blok kreativ yondashuvning nazariy konstruksiyasini aniqlashtiradi. Olingan natijalarga ko'ra, kreativ yondashuvni "yangicha g'oya" bilan tenglashtirish ilmiy jihatdan torlik qiladi; u

huquqiy siyosat nuqtai nazaridan uch komponentning birligi sifatida ishlaydi: muammoli vaziyatni aniq diagnostika qilish, manfaatdor tomonlar bilan kelishilgan dizayn ishlab chiqish va ijroni o'lchashga yaroqli indikatorlar asosida iterativ takomillashtirish. Bu model jamoat boshqaruvida innovatsiyalar haqidagi qarashlar bilan mos keladi, chunki boshqaruvdagi innovatsiya ko'pincha resursni ko'paytirish emas, balki resursdan foydalanish usulini o'zgartirish orqali natijani yaxshilashga qaratiladi [2; 5]. Gender tenglik masalasida bu, masalan, faqat umumiy qoida kiritish bilan cheklanmay, amaliy to'siqlarni "xizmat yo'li" bo'yicha tahlil qilish va ularni bartaraf etuvchi protsedural yechimlar topishni anglatadi.

Ikkinchi blok kreativ yondashuvning amaliy mexanizmlarini tipologiyalashga bag'ishlandi. Tadqiqot natijasida bunday mexanizmlar to'rtta turga ajratildi: axborot-dizayn mexanizmlari, protsessual adolat mexanizmlari, rag'batlantiruvchi mexanizmlar va hamkorlikka asoslangan mexanizmlar. Axborot-dizayn mexanizmlari deganda, teng imkoniyatlarga oid ma'lumotlarni tushunarli, o'z vaqtida va qaror qabul qilish nuqtalariga yaqin shaklda berish, shuningdek, hujjatlashtirish va ariza topshirish jarayonlarida "ortiqcha yuk"ni kamaytirish tushunildi. Protsessual adolat mexanizmlari esa tanlov, baholash va ko'tarilish kabi jarayonlarda shaffof mezonlar, mustaqil ko'rib chiqish, hamda izohli rad etish tartiblarini kuchaytirish orqali adolat hissini mustahkamlashga qaratiladi; bunday mexanizm ijtimoiy ishonchni oshirish orqali tenglik siyosatining legitimligini kuchaytiradi [6]. Rag'batlantiruvchi mexanizmlar tashkilotlar va rahbarlar uchun maqsadli ko'rsatkichlarni joriy etish, trening va qayta tayyorlashni natijaga bog'lash, ichki audit va "yumshoq" javobgarlik instrumentlarini qo'llash orqali ishlaydi; bu yondashuv xulq-atvor iqtisodiyotida shakllangan "nudge" logikasiga yaqin, biroq u huquqiy cheklovlar va etik mezonlar bilan muvofiqlashtirilishi sharti bilan qo'llanadi [5]. Hamkorlikka asoslangan mexanizmlar esa davlat organlari, ta'lim muassasalari, ish beruvchilar va fuqarolik jamiyati subyektlari o'rtasida ma'lumot almashish, qo'shma dasturlar va monitoring platformalarini yo'lga qo'yish orqali tenglik siyosatini "bir institut" doirasidan chiqarib, tizimli holga keltiradi [3].

Uchinchi blok xalqaro tajribalardan mutanosib jihatlarni ajratish mezonlarini ishlab chiqdi. Tadqiqot natijasida “mutanosib moslashtirish” uchta mezon orqali aniqlanishi ko‘rsatildi. Birinchi mezon maqsadning ekvivalentligi bo‘lib, boshqa yurisdiksiyadagi amaliyot bizdagi aynan qaysi muammoni hal qilishini aniqlashni talab qiladi; bir xil nomlangan dasturlar turli mamlakatlarda turlicha muammoga qaratilgan bo‘lishi mumkin. Ikkinchi mezon institutsional o‘tkazuvchanlik bo‘lib, amaliyotning ishlashi uchun zarur bo‘lgan ijro salohiyati, kadrlar, ma’lumot tizimlari va ichki nazorat mexanizmlari mavjudligini baholaydi [2]. Uchinchi mezon ijtimoiy qabul qilinish va kommunikatsion moslik bo‘lib, tashabbusning mazmuni va tili mahalliy ijtimoiy normalar bilan zid kelmasdan, tushunarli va qabul qilinadigan shaklda ifodalanishini talab qiladi. Ushbu mezonlar xalqaro standartlar bilan mos, chunki ko‘plab tavsiyalar amaliyotning “kontekstga sezgir” bo‘lishini alohida ta’kidlaydi [4]. Natijada xalqaro tajribadan ko‘proq “instrument dizayni” va “monitoring arxitekturasini” osonroq moslashtirilishi, “madaniy ramzlar” va “institutlararo kuchlar nisbatiga” bog‘liq elementlar esa ehtiyotkorlik bilan qayta loyihalanishi lozimligi aniqlandi.

To‘rtinchi blok kreativ yondashuvning huquqiy siyosat uchun baholash indikatorlari va kutiladigan natijalar zanjirini asoslab berdi. Tadqiqot shuni ko‘rsatdiki, kreativ tashabbuslarni baholashda faqat yakuniy ko‘rsatkichlar bilan cheklanib qolish metodologik xatarga olib keladi, chunki yakuniy natija ko‘plab tashqi omillarga bog‘liq. Shuning uchun baholash uch darajada qurilishi maqsadga muvofiq: kirish darajasi sifatida institutlar tayyorgarligi va resurslar, jarayon darajasi sifatida protsedural shaffoflik va murojaatlarni ko‘rib chiqish sifati, hamda chiqish darajasi sifatida imkoniyatlar tengligi va kamsituvchi to‘siqlarning kamayishi [1; 6]. Natijalar zanjiri sifatida esa “shaffof protsedura” ishonchni oshirishi, ishonch esa ishtirokni kengaytirishi, ishtirok esa tanlov va rivojlanish imkoniyatlarida muvozanatni kuchaytirishi haqidagi mantiqiy bog‘lanish aniqlandi. Bu natijalar kreativ yondashuvni “bir martalik kampaniya” emas, balki iterativ boshqaruv jarayoni sifatida ko‘rish zaruratini kuchaytiradi.

Discussion

Olingan natijalar kreativ yondashuvning nazariy poydevori masalasida “innovatsiya”ni faqat texnologik yangilik bilan tenglashtirmaslik kerakligini ko‘rsatadi. Jamoat boshqaruvida innovatsion yondashuvlar haqidagi tadqiqotlarda innovatsiya ko‘pincha boshqaruvning ichki jarayonlarini qayta dizayn qilish, xizmat ko‘rsatish yo‘lini soddalashtirish va foydalanuvchi tajribasini yaxshilash bilan izohlanadi [2]. Mazkur maqolada taklif etilgan diagnostika-dizayn-iteratsiya modeli aynan shu ilmiy qarashni gender tenglik masalasiga moslashtiradi va u orqali “tenglik”ni abstrakt shior emas, balki o‘lchanadigan institutsional sifatlar majmuasi sifatida ko‘rishga yordam beradi. Bu pozitsiya huquqiy siyosat adabiyotlarida uchraydigan “me’yoriy ideal va ijro amaliyoti o‘rtasidagi uzilish” muammosini kamaytirishga xizmat qiladi, chunki kreativ yondashuv normani ijroga bog‘laydigan vositalarni markazga chiqaradi [1].

Kreativ mexanizmlarning to‘rtta turga ajratilishi, avvalo, protsessual adolat nazariyalari bilan yaxshi mos tushadi. Protsessual adolatga oid tadqiqotlarda shaxslar natijadan ko‘ra jarayonning adolatli va tushunarli bo‘lishiga ko‘proq sezgir ekani ta’kidlanadi; bu holat tashkilotlarga bo‘lgan ishonch va qoidalarga ixtiyoriy rioya etish darajasini oshiradi [6]. Mazkur maqolada protsessual adolat mexanizmlarining gender tenglikdagi ahamiyati shundaki, ko‘plab tengsizlik holatlari bevosita “taqiqlangan xatti-harakat” shaklida emas, balki mezonlarning noaniqligi, shikoyatni ko‘rib chiqishning zaifligi yoki baholash jarayonidagi informatsion nomutanosiblik orqali yuzaga keladi. Shuning uchun kreativ yondashuvning kuchi jazoni kuchaytirishdan ko‘ra, jarayonni qayta dizayn qilish va shaffoflikni oshirish bilan ko‘proq bog‘liq ekani haqida xulosa qilish mumkin. Shu bilan birga, protsessual mexanizmlar “qog‘ozdagi shaffoflik”ka aylanib qolmasligi uchun ichki audit va tashqi monitoringning muvozanati zarurligi ham kelib chiqadi; bu esa institutsional o‘tkazuvchanlik mezonining nega muhimligini izohlaydi [2].

Rag‘batlantiruvchi mexanizmlarni “nudge” logikasi bilan bog‘lash natijasi ham muhokamaga loyiq, chunki xulq-atvor iqtisodiyoti yondashuvlari ko‘pincha siyosat dizaynida kichik o‘zgarishlar katta natija berishini ko‘rsatadi [5]. Biroq gender tenglik kabi sezgir sohalarda bunday mexanizmlarni qo‘llashda etik va huquqiy chegaralar aniq

belgilanishi kerak: ragʻbatlar manipulyatsiyaga aylanmasligi, shaxsiy maʼlumotlar himoyasi taʼminlanishi, hamda qaror qabul qiluvchilarning javobgarligi susaymasligi lozim. Shu nuqtada maqola kreativ yondashuvning “yumshoq” instrumentlari faqat “qattiq” huquqiy kafolatlar bilan birga ishlaganda barqaror samara berishini nazariy jihatdan asoslaydi. Bu fikr xalqaro huquqiy standartlar va tavsiyalarning “asosiy prinsiplar saqlangan holda moslashtirish” haqidagi yondashuvi bilan hamohangdir [4].

Xalqaro tajribani mutanosib moslashtirish mezonlari boʻyicha natijalar adabiyotlarda koʻp uchraydigan “policy transfer” muammosini amaliyroq darajada aniqlashtiradi. Xalqaro tashkilotlar tavsiyalarida koʻpincha umumiy yoʻnalish beriladi, ammo aniq instrumentlarni qaysi shartlarda koʻchirish mumkinligi masalasi ochiq qoladi [3; 4]. Mazkur maqola maqsad ekvivalentligi, institutsional oʻtkazuvchanlik va ijtimoiy qabul qilinish mezonlarini bir zanjirga bogʻlab, transferning muvaffaqiyatsizligi sabablari koʻpincha “modelning yomonligi”da emas, balki moslashtirishning notoʻgʻri bajarilishida ekanini koʻrsatadi. Shu bilan birga, muhokama shuni ham taʼkidlaydiki, “moslashtirish” haddan ziyod kuchaysa, dastlabki amaliyotning mazmuni yoʻqolib, natijada faqat nomi qolishi mumkin; demak, mutanosiblik mezonlari bir vaqtning oʻzida “oʻxshashlik” va “farqlilik” chegarasini ushlab turishi kerak. Bu yondashuv Rossiya va xalqaro adabiyotlarda uchraydigan institutlar samaradorligi haqidagi qarashlar bilan mos keladi, chunki institutlar faqat normativ matnlar emas, balki amaliy qoida va kutishlar tizimidir [2; 7].

Maqolaning baholash indikatorlari haqidagi natijalari esa huquqiy siyosatdagi monitoring muammosiga javob beradi. Koʻplab dasturlarda yakuniy koʻrsatkichlarga ortiqcha tayanish sababli, oraliq jarayonlar eʼtibordan chetda qoladi va muammo “nima ishladi” degan savolga aniq javob bermaydi [1]. Mazkur tadqiqot taklif qilgan uch darajali baholash arxitekturasini ijro sifatini koʻrinarli qiladi va kreativ yondashuvni iterativ takomillashtirishga imkon beradi. Bu, oʻz navbatida, boshqaruv tizimida oʻrganish va institutsional xotirani kuchaytiradi; bunday xususiyatlar xalqaro tajribada barqaror siyosat yuritishning muhim sharti sifatida qayd etiladi [3; 5]. Shuningdek, muhokama nuqtai

nazaridan, indikatorlar faqat “hisobot uchun” emas, balki qaror qabul qilish sikliga real ta’sir ko’rsatadigan tarzda integratsiyalashgandagina kreativ yondashuv o’zini oqlaydi.

Conclusion

Tadqiqot gender tenglik masalasiga kreativ yondashuvni nazariy jihatdan aniqlashtirib, uni diagnostika, kelishilgan dizayn va iterativ takomillashtirish birligi sifatida asoslab berdi hamda amaliy mexanizmlarni axborot-dizayn, protsessual adolat, rag’batlantirish va hamkorlik yo’nalishlarida tizimlashtirdi. Xalqaro tajribalarni mutanosib moslashtirish uchun maqsad ekvivalentligi, institutsional o’tkazuvchanlik va ijtimoiy qabul qilinish mezonlari taklif qilindi; bu mezonlar transfer jarayonida “ko’chirish”dan ko’ra “qayta loyihalash” ustuvor bo’lishini ko’rsatadi. Ilmiy hissa sifatida kreativ yondashuvning huquqiy siyosatdagi o’lchash va monitoring arxitekturasi uch darajada asoslandi, bu esa ijro sifatini boshqarish va barqaror natijaga erishish uchun konseptual poydevor yaratadi. Amaliy jihatdan maqola tenglikka qaratilgan tashabbuslarni protsedural shaffoflik, institutlararo hamkorlik va ma’lumotga tayanadigan boshqaruv orqali kuchaytirish mumkinligini ko’rsatadi. Keyingi tadqiqotlar kreativ instrumentlarning turli sohalardagi qo’llanishida kontekst omillarini empirik baholash, indikatorlarning ishonchliligini tekshirish va institutsional o’rganish mexanizmlarini chuqurlashtirishga qaratilishi maqsadga muvofiq.

References:

1. Inoyatov I. X. Gender tenglikni ta’minlashning huquqiy asoslari. Toshkent, Adolat, 2020. 224 b.
2. North D. C. Institutions, Institutional Change and Economic Performance. Cambridge, Cambridge University Press, 1990. 159 p.
3. OECD. Gender Equality in Education, Employment and Entrepreneurship: Final Report to the MCM 2012. Paris, OECD Publishing, 2012. 162 p.
4. United Nations. Gender Mainstreaming: Strategy for Promoting Gender Equality. New York, United Nations, 2001. 52 p.

5. Thaler R. H., Sunstein C. R. Nudge: Improving Decisions About Health, Wealth, and Happiness. New Haven, Yale University Press, 2008. 312 p.
6. Tyler T. R. Why People Obey the Law. Princeton, Princeton University Press, 2006. 336 p.
7. Алексеев С. С. Теория права. Москва, БЕК, 1994. 224 с.
8. Журавлёва Н. И. Социальная политика и равенство возможностей: институциональный анализ. Санкт-Петербург, Питер, 2016. 288 с.
9. Mahoney J., Thelen K. Explaining Institutional Change: Ambiguity, Agency, and Power. Cambridge, Cambridge University Press, 2010. 264 p.